Ohje joukkoliikenteen ja kutsupalveluiden digitoiminen Fintrafficin RAE-työkalulla ja tietojen vientiin Finap-palveluun

Tämä ohje on tarkoitettu liikkumispalveluiden tuottajille (esim. liikenteenharjoittaja tai viranomainen), joilla on tarve digitoida joukkoliikenteen reitti- ja aikataulutietonsa tai kutsujoukkoliikenteen vastaavat tiedot. RAE-työkalulla toimija voi julkaista liikenteestään digitaaliset ja koneluettava matkatiedot, joita voidaan hyödyntää matkustajainformaation tuottamisessa esimerkiksi reittioppaissa tai pysäkkinäytöissä. Tiedot ovat myös Liikennepalvelulain 154 § mukaan toimitettava kansalliseen yhteyspisteeseen Finap-palveluun https://finap.fi/#/. Tiedot toimija voi julkaista haluamallaan tavalla tai niiden digitointiin voi hyödyntää Fintrafficin tarjoamaa avoimeen lähdekoodiin pohjautuvaa RAE-työkalua.

Alla on annettu ohjeet RAE-työkalun käyttöön sekä tietojen vientiin NAP-palveluun.
https://rae.fintraffic.fi/ui/

1. **Lue Fintrafficin ohjeet RAE-työkalusta täältä**

2. **Kirjaudu käyttäjätunnuksella ja salasanalla RAE-työkaluun**

   Rekisteröidy palvelun käyttäjäksi erillisen ohjeen mukaan. Kun olet rekisteröitynyt ole yhteydessä nap@fintraffic.fi ja pyydä käyttöoikeutta reitti- ja aikataulutietojen ylläpitoon RAE-työkalulla. Huomioi, että käyttöoikeuden myöntäminen edellyttää, että organisaatiosi on rekisteröity oikealla y-tunnuksella Finapiin. https://www.finap.fi/#/.

   Varmista, että käyttämäsi sähköpostiosoite on oikein ja näkyy sinulle vasemmassa palkissa käyttäjätietona. Pyydä sähköpostilla oikeus RAE-työkaluun ilmoittamalla nimesi, sähköpostisi ja yritys (nimi ja y-tunnus), mille haluat käyttöoikeuden.

3. Operaattorin valitseminen

Aloita valitsemalla operaattori näkymästä, jolle haluat luoda ja tallentaa reittiliikenteen tai kutsujoukkoliikenteen vuorotarjontaa. Mikäli operaattorisi ei näy listassa, ota yhteyttä nap@fintraffic.fi ja pyydä lisäämään RAE-työkaluun uusi operaattori. Voit samalla ilmoittaa ketkä rekisteröityneet käyttäjät (sähköpostiosoitteet) saavat pääsyn operaattorikohtaisiin tietoihin.

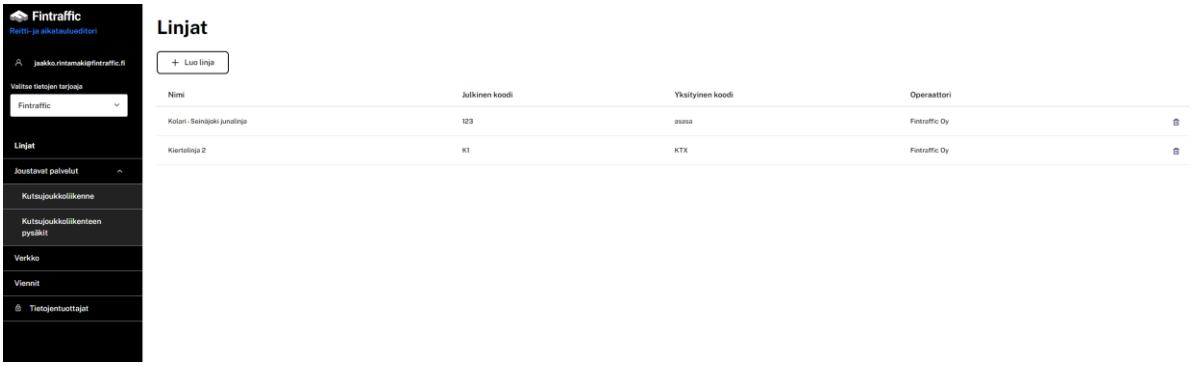

4. Verkko

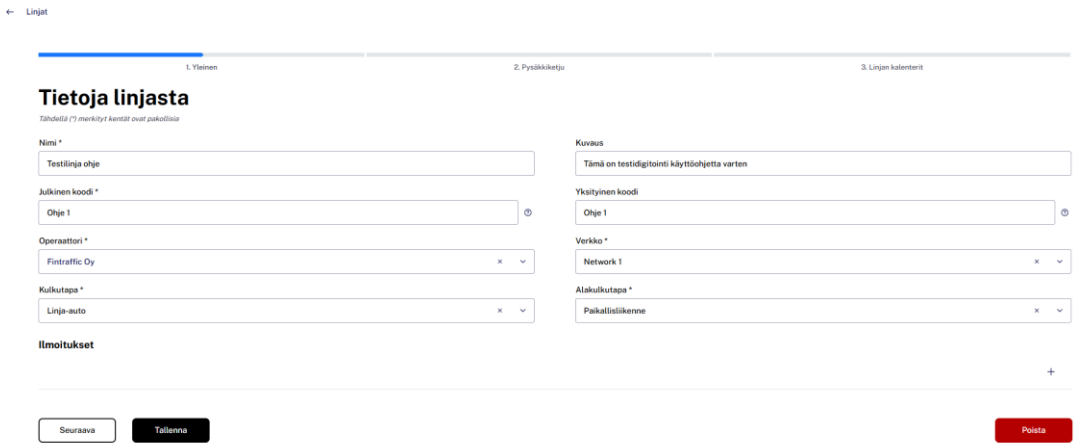
Jos käytät RAE-työkalua ensimmäistä kertaa, tulee sinun luoda liikennöintiverkko, jolle kaikki linjatietosi tallennetaan. Anna verkolle nimi (esimerkiksi organisaatiosi nimi), mahdolliset kuvaukset ja yksityinen tunnus. Valitse lisäksi viranomainen/operaattori kenen liikennettä verkkotieto kuvaa. Verkkotiedolla tarkoitetaan myöhemmin muodostettavien reittiliikennetietojen omistajaa. Jos kyseessä on viranomaisen tai kunnan hankkima liikenne, kuvaa tämä tieto, mikäli kyseessä on markkinaehtoista/omaa liikennettä syötä yrityksesi nimi.

5. Reittiliikennetiedon tallentaminen ”Linjat” näkymä

Kun olet varmistanut, että organisaatiosi tiedot löytyvät RAE-työkalusta voit aloittaa reitti- ja aikataulutietojen julkaisemisen. Palvelu ohjaa oikeamuotoisen aineiston tekemiseen vaihteittain, jonka jokaisen päätteeksi voit käyttäjä suorittaa välitallennuksen. Aloita valitsemalla ”Linjat” päävalikon kautta tulevasta näkymästä ”Luo linja” valinta

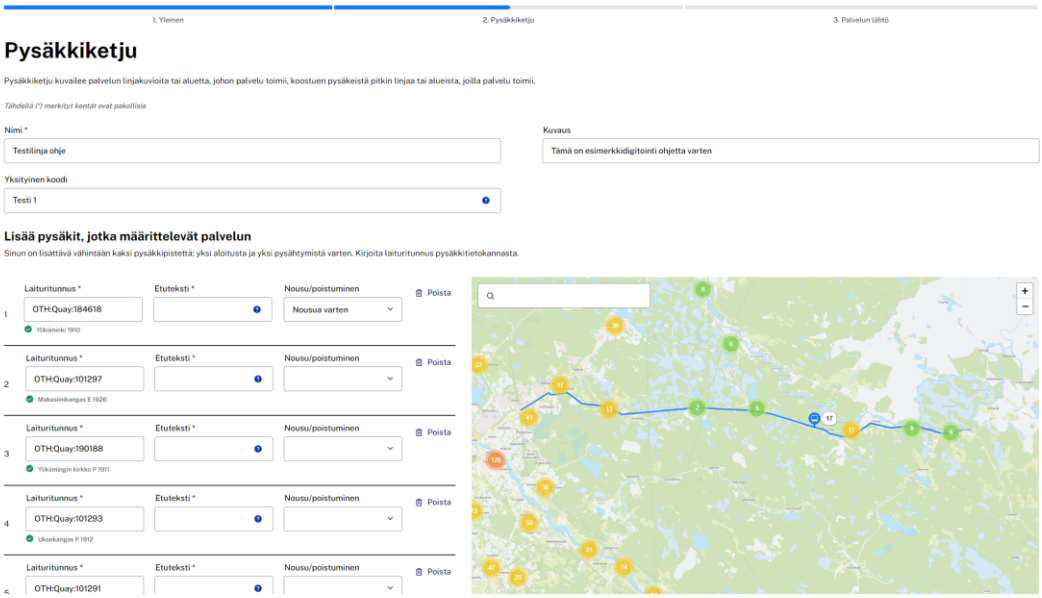

Syöttäkää ”Tietoja linjasta” näkymässä tarvittavat tiedot digitoitavasta reitistä. Tärkeä on antaa reitille yksilöivä ja helposti ymmärrettävä nimi ja julkinen koodi/matkustajatunnus. Annettu tieto tulee olemaan linjan nimenä ja julkinen koodi on se tieto, mitä ensisijaisesti hyödynnetään reitti- ja aikataulutietojen julkaisussa (reittitunnus). Voit halutessasi antaa linjalle myös kuvauksen ja vaikka yksityisen koodin mahdollista omaa käyttöäsi ajatellen. Valitse lisäksi oikea kulkutapa digitoitavalle liikenteelle. Tässä tapauksessa kyseessä on linja-auto ja tarkempi alakulkutapa paikallisliikenne.

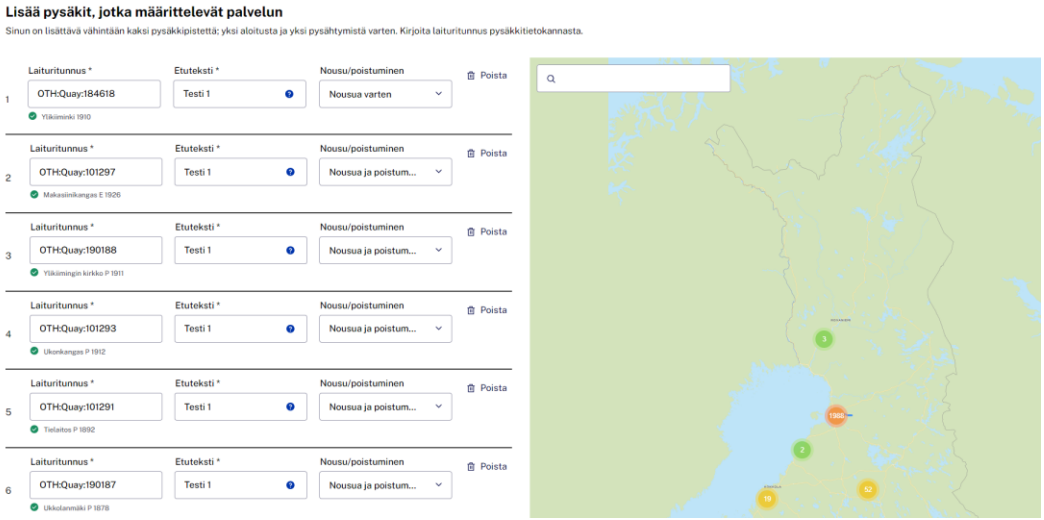

Kun olet täyttänyt ”Tietoa linjasta” tiedot, voit aloittaa pysäkkiketjun suunnittelun. Pysäkkiketju nimetään ja sille voi antaa myös vapaaehtoisen kuvauksen ja yksityisen tunnuksen. Nämä tiedot tulevat mukaan NeTEx-muotoiseen reitti- ja aikatauludataan.

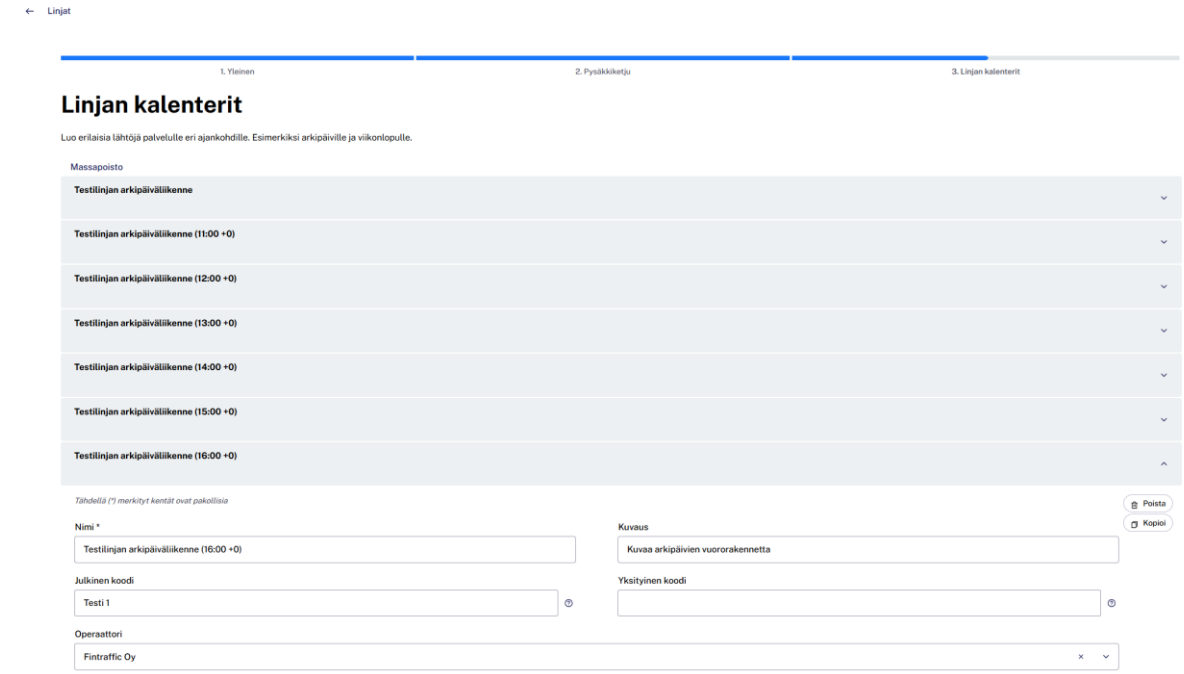
Pysäkkiketjun muodostamisen voi aloittaa kartalta valitsemalla reitin lähtöpysäkin. Lähtöpysäkin valitsemisen jälkeen käyttäjän tulee valita pysäkkiketjulle kaikki ne pysäkit, joille pysäkkiaikataulu halutaan asettaa. Etutekstitieto on NeTEx reitti- ja aikataulutiedoissa pakollinen tieto. Etutekstiin lisätään se nimi, jolla asiakkaat tunnistavat vuoron pysäkillä (vuorokilpi).

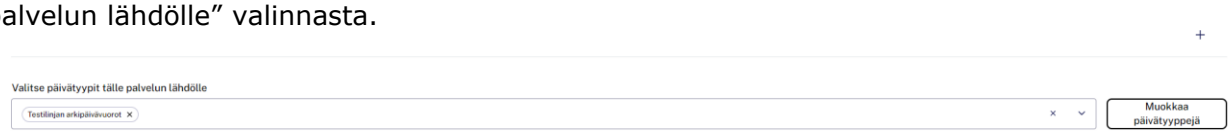
Nousu- ja poistumistiedossa pysäkkiketjun eri pysäkeille lisätään tieto, sallitaanko pysäkillä nousut, poistumiset vai molemmat. Tämä on pakollinen arvo jokaiselle pysäkille. Viimeisellä pysäkillä sallitaan vain poistuminen. Kun olet tarvittavat tiedot syöttänyt, valitse kartan alta ”seuraava”

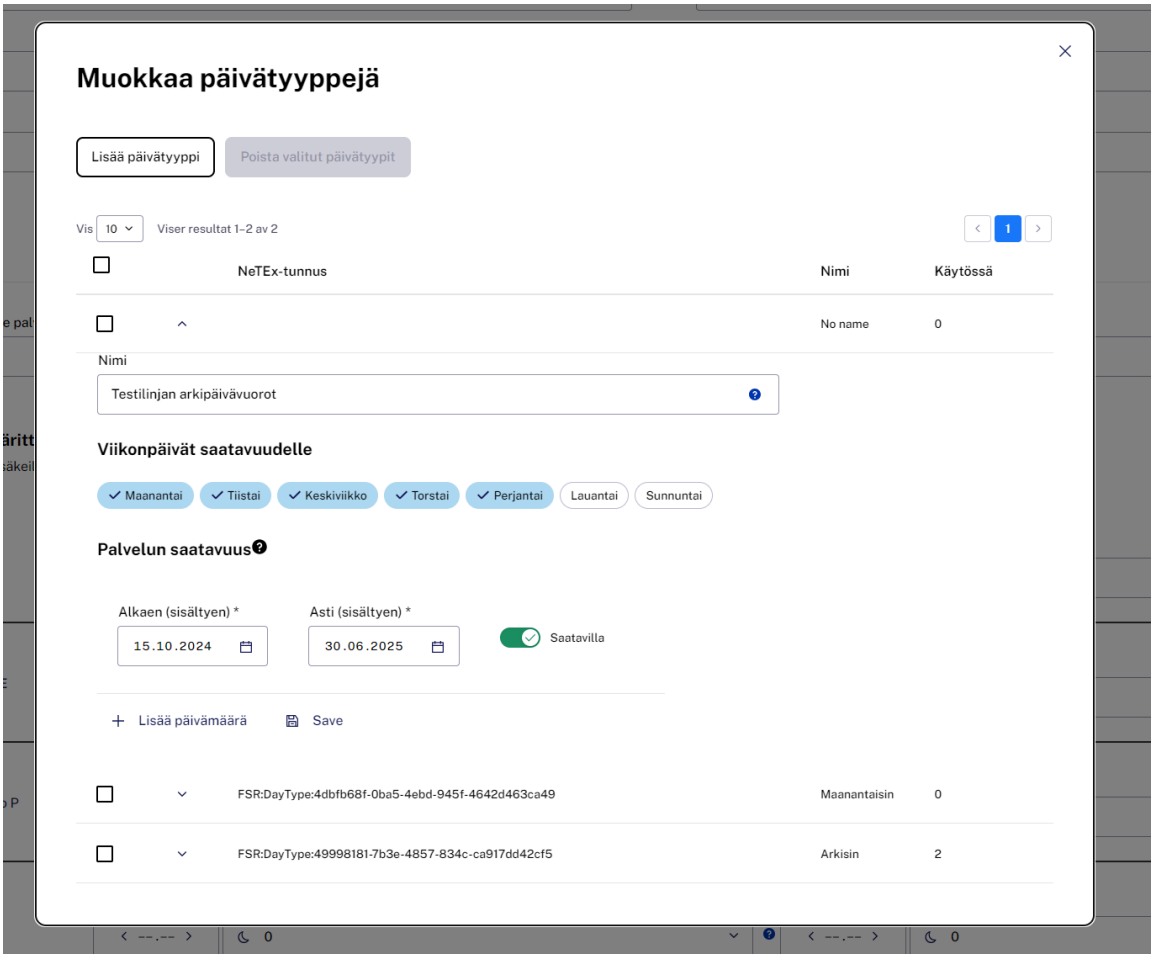
Linjan kalenterit näkymässä linjalle muodostetaan kalenterit halutulle ajanjaksolle. Huomaa, että kalenteritietoja voi samalla linjalla olla useita. Tässä esimerkissä linjalle luodaan ajopäiväkalenteri talvikauden arkipäiville tunnin vuorovälillä. Kalenteritiedot tulee myös nimetä. Suosikaa yleiskäyttöisiä ja ymmärrettäviä nimiä, vaikka kalenteritasojen nimet eivät välttämättä näykään loppuasiakkaille reitti- ja aikataulupalveluissa.

Kalenterirakenteita ja päivätyyppejä pääsee muokkaamaan ”valitse päivätyypit tälle palvelun lähdölle” valinnasta.

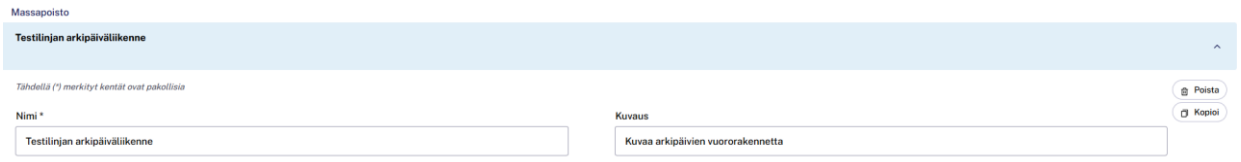
Testilinjalle muodostetaan arkipäiväliikenteen kalenterit halutulle liikennöintikaudelle. Linja liikennöi esimerkissä maanantaista perjantaihin. Liikene alkaa 15.10.2024 ja päättyy 30.6.2025. Saatavilla merkintä liittyy siihen, että tuona ajanjaksona ja määritellyillä vuoroilla linja liikennöi. Mikäli Saatavilla -valinnan ottaa pois, niin tällöin voidaan määrittää ajankohdat, jolloin linjalla ei ole liikennöintiä. Tässä tapauksessa testilinjalle määriteltiin yksinkertainen arkipäivävuorojen rakenne kuvatulle liikennöintikaudelle.

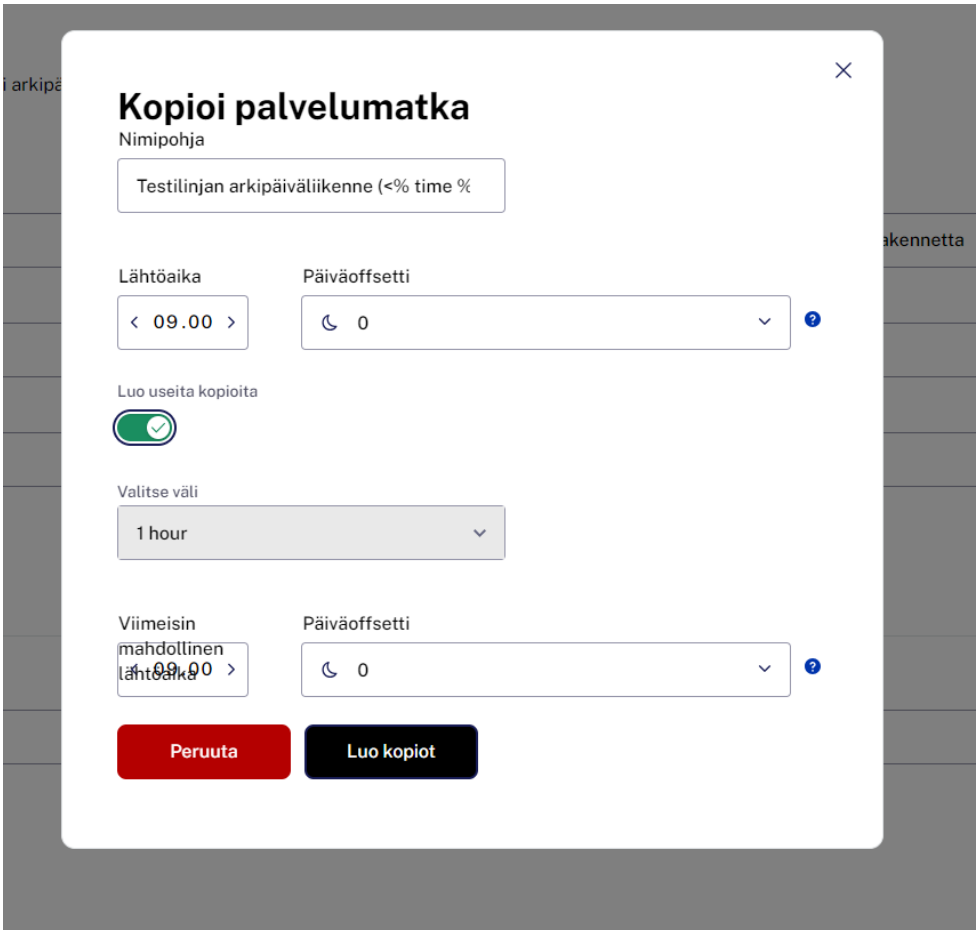
Kun päivätyypit on kalenterille asetettu, voidaan muokata pysäkkikohtainen aikataulu. Pysäkkikohtainen aikataulu syötetään ”ohitusaikojen määrittämisen” avulla. Jokaiselle reitillä olevalle pysäkille tulee antaa lähtöaika. Tässä esimerkissä jokaiselle pysäkille on annettu myös saapumisaika. Mikäli saapumisaikaa ei pysäkille määritetään se automaattisesti määrittyy samaksi kuin lähtöaika. Viimeiselle pysäkille voi antaa pakollisena tietona vain saapumisajan. Kun halutut ohitusajat on yhdelle lähdölle määritelty voit tallentaa linjan tiedot.

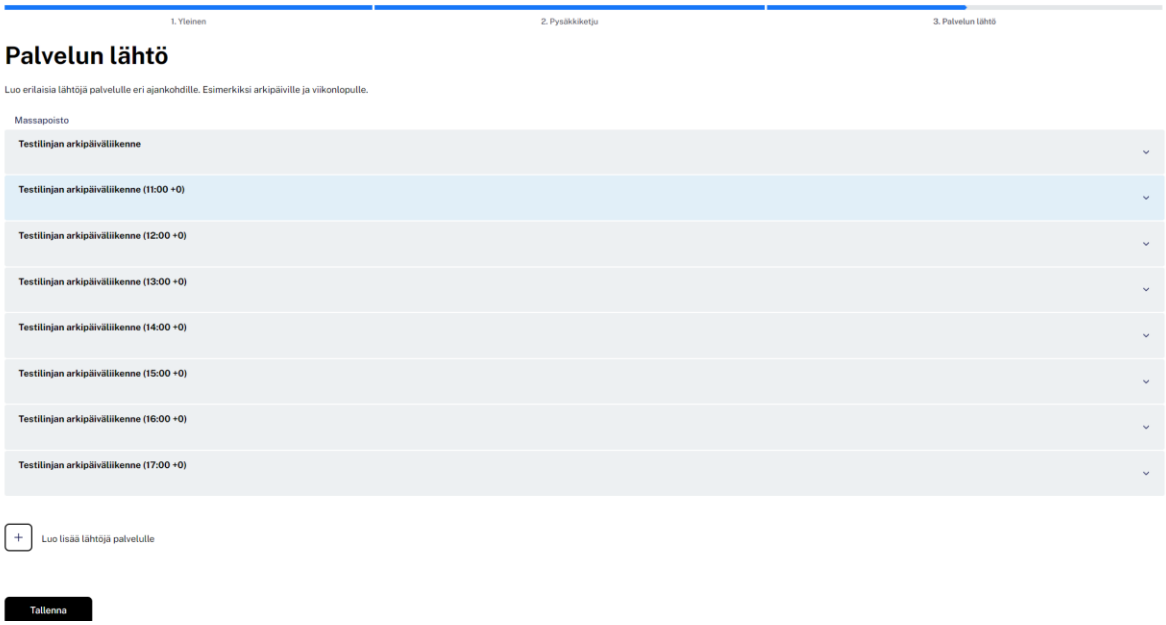
Seuraavassa ohjataan kuin yhden linjan yhden vuoron voi monistaa tai kopioida. Valitsemalla tässä tapauksessa luotu Testilinjan arkipäiväliikenne ja valitsemalla tämän alla näkyvästä valikosta ”kopioi” voidaan lähtöjä monistaa haluttu määrä luodulla kalenterirakenteella.

Kopioimalla lähdön kalenterin (luotu lähtö klo. 9.00) voi luoda lähdölle uniikkeja eri kellonaikaan lähteviä kopioita tai useita säännöllisiä kopioita (eri vuoroja) halutulla vuorovälillä. Esimerkissä on tehty kopioita tunnin vuorovälillä aikavälille 9-17. Päiväoffsetilla on mahdollista asettaa alkuperäiseen lähtöön nähden eri vuorokausi. Eli vaikka ilta- ja yöliikenteessä, jossa lähtöjä on seuraavan vuorokauden puolella, voidaan päiväoffsetti asettaa.

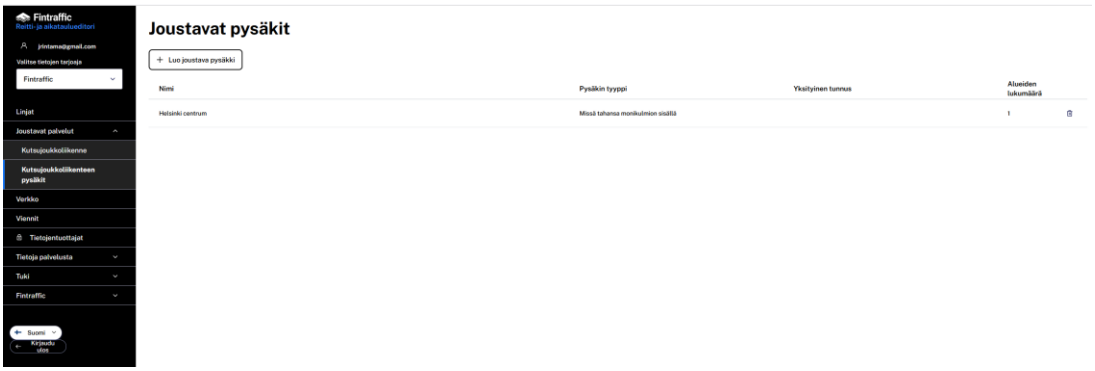

Kun halutut lähdön kopiot on luotu ja palaat takaisin palvelun lähtö -valikkoon, luodut vuorot ovat siellä näkyvissä listana. Nämä listat voi aukaista ja niiden aikatauluja voi vielä halutessaan muokata. Muista aina tallentaa muutokset.

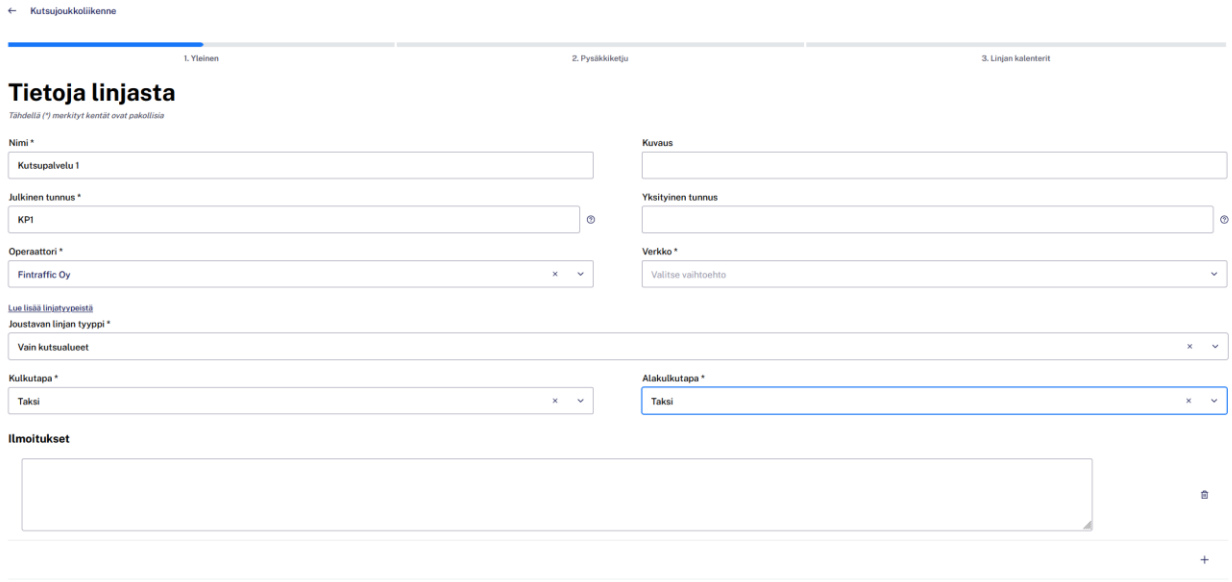
6. Kutsujoukkoliikenne

Mikäli liikennepalvelusi perustuu osin tai täysin pysäkkeihin, muista käydä luomassa joustavia pysäkkejä koskevat tiedot ”Kutsujoukkoliikenteen pysäkit” osiossa. Käytä tätä osioita niin linja-auto-, taksi- tai vaikka lauttaliikenteen palveluiden pysäkkitietojen osalta.

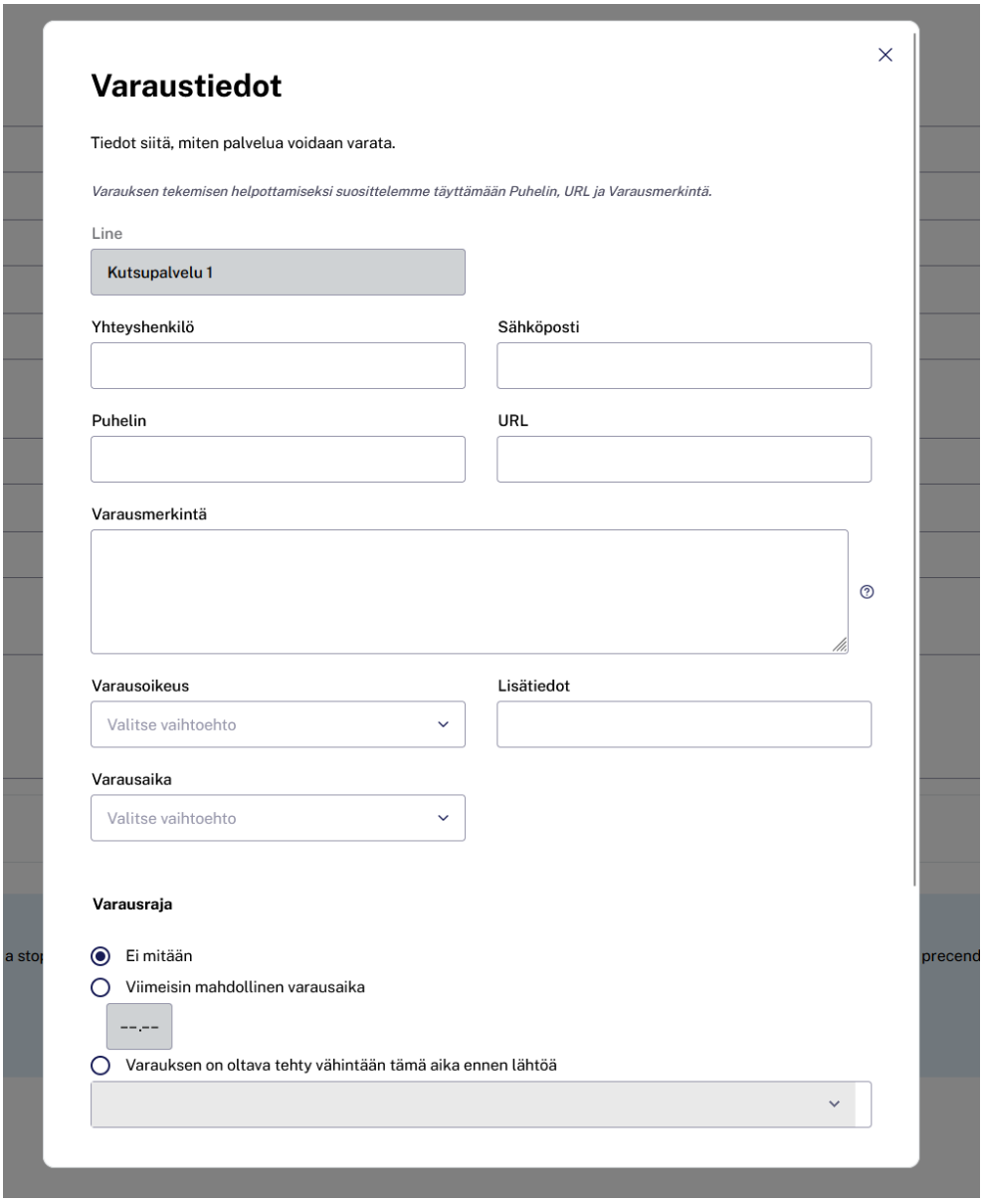

Pysäkkien tarkistamisen tai luomisen jälkeen siirry varsinaisen kutsujoukkoliikennepalvelun muodostamiseen osiossa ”Kutsujoukkoliikenne”. Valitse siellä ylävalikosta ”Luo kutsujoukkoliikenne”.

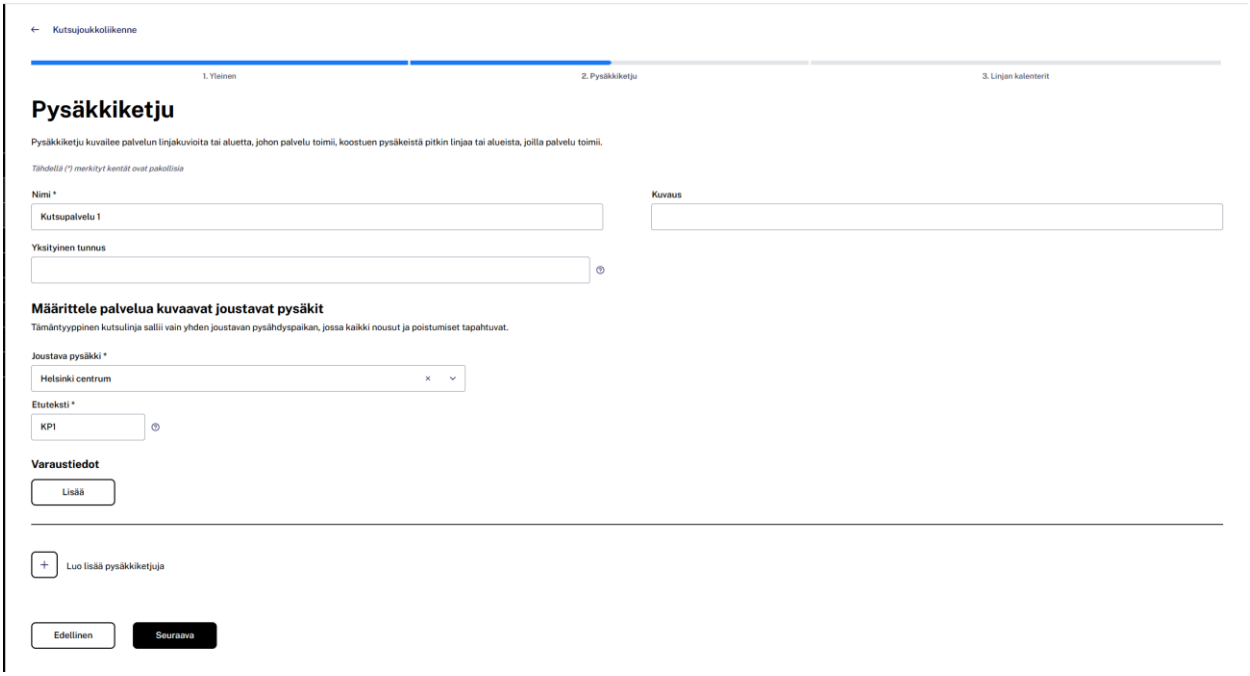
”Tietoa linjasta” näkymässä luo palvelulle nimi, sen asiakkaalle näkyvä tunnus ja kulkutavat.

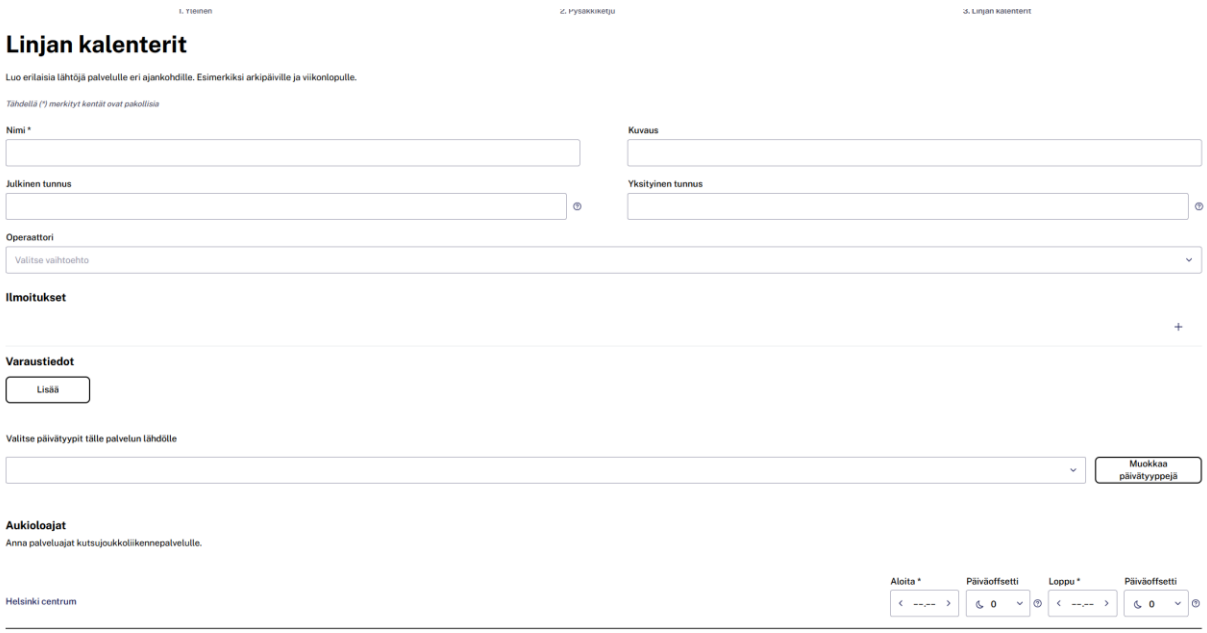
Kohdasta ”Varaustiedot” pääset muodostamaan kaikki olennaiset tiedot siitä, miten kutsujoukkoliikennepalvelusi on asiakkaiden löydettävissä ja tilattavissa. Palvelun löydettävyyden ja käytettävyyden vuoksi on tärkeää täyttää tiedot oikein ja mahdollisimman kattavasti, että erilaiset kutsujoukkoliikennettä tukevat reitinhakupalvelut voivat palvelutietosi näyttää.

Pysäkkiketjun valinnassa, valitaan palvelun mahdolliset pysäkit aiemmin luotujen pohjalta. Pysäkkiketjun nimi on hyvä olla palvelua kuvaava. Etuteksti on tärkeä osa asiakasinformaatiota ja sen tulisi olla lähtökohtaisesti sama kuin mikä liikennevälineen linjatietona näkyy asiakkaalle.

Linjan kalenterit muodostetaan samalla tavalla kuin tämän ohjeen kohdassa 5. Valitaan kalenteritasot ja ne päivät, jolloin palvelu liikennöi. Mikäli palvelu perustuu yhteen kutsualueeseen liikennöintiajat tulisi määritellä valikossa sen perusteella, milloin palvelu aloittaa liikennöinnin ja milloin liikennöinti päättyy.

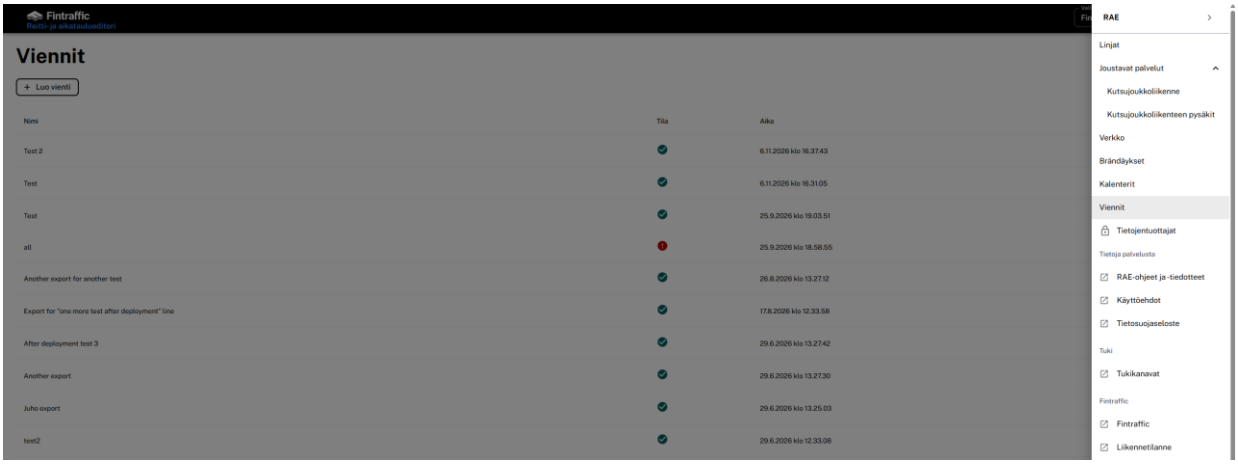

Kun kaikki kohdat on onnistuneesti täytetty kutsujoukkoliikennepalvelun voi tallentaa ”Tallenna linja” -valinnalla.

7. Tee vienti ja julkaise aikataulutietosi

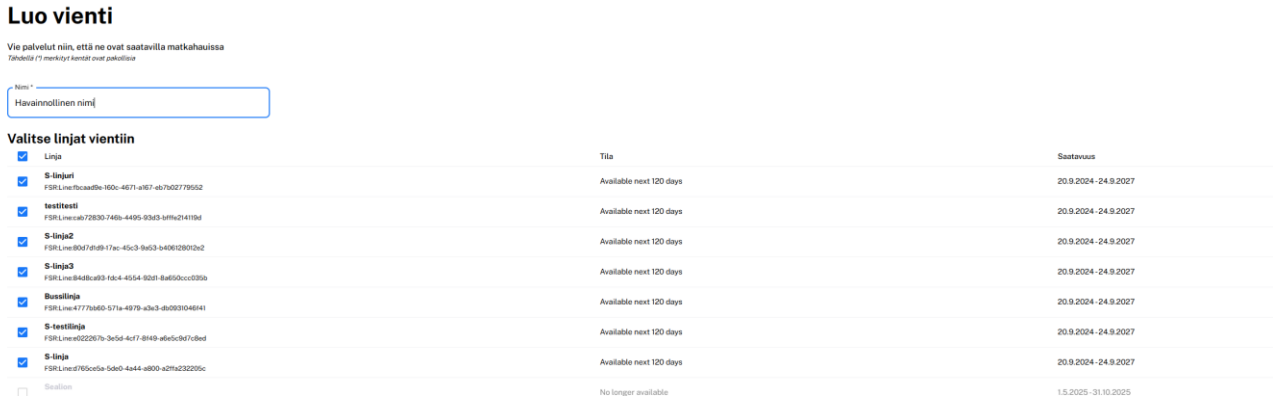
Osoite löytyy tallennuksen jälkeen tallennuspainikkeiden alapuolelta. Sama osoite löytyy myös ”Tietojen vienti” –välilehdeltä.

Kun linjan tiedot ovat valmiin, voit julkaista reitti- ja aikataulutiedon. Julkaisun yhteydessä muodostetusta linjasta tehdään NeTEx-standardin mukainen reitti- ja aikataulutietue, jota voidaan hyödyntää esimerkiksi matkustajainformaatiossa, kuten reittioppailla. Julkaisu tapahtuu viennit kohdasta. Valitse Viennit -valinnan alta julkaistavaksi haluamasi linjat ja tämän jälkeen valitse ”Luo vienti”. Luotavalle paketille on annettava nimi. Suosittelemme, että julkaiset samalla kertaa kaikkien liikennöitävien vuorojesi tiedot ja annata nimeksi, vaikka organisaatiosi nimen, joka on aina hyvä pitää vakiona.

8. Julkaistujen aikataulujen saatavuus

Kun olet tehnyt viennin ja julkaissut reitti- ja aikataulutiedot tai kutsujoukkoliikenteen tiedot on tietojen julkaisurajapinta saatavissa koostesivuston kautta https://rae.fintraffic.fi/kooste. Kooste sivusto ei edellytä kirjautumista. Tieto minkä kautta reitti- ja aikataulutieto on käytettävissä kohdassa latauslinkki.

Kopio omien julkaisusi latauslinkki hiiren toisella näppäimellä ja julkaise tämä tieto ”ulkoisena koneluettavana rajapintana” Finap:ssa. Tällöin tietosisältö siirtyy valtakunnalliseen matkatietoprosessiin ja tieto voidaan julkaista myös reittioppailla ja muissa informaatiopalvelussa.

9. Rekisteröidy NAP-palveluun (Käyttöohjeet löytyvät täältä.).

Luo uusi palveluntuottaja. Luo uusi palvelu ja valitse palvelun tyypiksi ”Säännöllinen aikataulun mukainen liikenne”. Vaihtoehtoisesti tuo tieto jo olemassa olevalle palveluntuottajalle

10. Täytä kaikki avautuneella lomakkeella kysytyt tiedot kohtaan ”Ulkoiset koneluettavat rajapinnat”-asti.

11. Syötä RAE-työkalusta talteen ottamasi WWW-osoite kohdassa ”Ulkoiset koneluettavat rajapinnat” kohtaan ”Web-osoite”.

Kysyttävää tai ongelmia?